

**Департамент культури і туризму,
національностей та релігій
Чернігівської обласної державної адміністрації**

КЗ „Чернігівська обласна бібліотека для дітей”
Чернігівської обласної ради

**Твого слова співочого сила:
Леся Українка**

*(Методичні рекомендації до 150-річчя
від дня народження Лесі Українки)*

Чернігів – 2021

УДК 002.1:929

Т 27

Твого слова співочого сила: Леся Українка: методичні рекомендації до 150-річчя від дня народження Лесі Українки / КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»; комп. верстка, набір та оформ. О. Дорохова. – Чернігів, 2021. – 32 с.

Комп'ютерну верстку, набір та оформлення

підготувала: **О.Дорохова**

Редактори: **Г. Вечерська, Н. Шеша**

Відповідальна за випуск: **Т. Клюй**

Зам. № 1

© КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»

*Як я умру, на світі запалає
покинутий вогонь моїх пісень.*

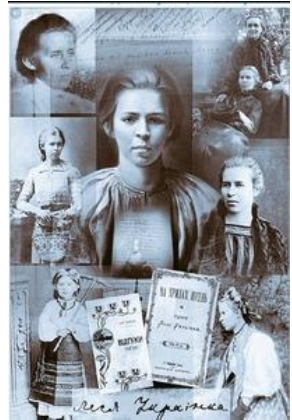
Леся Українка

В історії кожної національної культури і літератури є імена видатних діячів, які достойно представляють свій народ у світовому сузір'ї його духовної спадщини.

Леся Українка - феномен людського духу, вибух духовності і інтелігентності, летюча Зірка, яка проклала яскравий слід сучасникам і прийдешнім поколінням урок гідності, гордості, незламності духу і віри у світле майбутнє.

Талант Лесі Українки проявився у найрізноманітніших сферах літературної праці – вона була поетом, драматургом, прозаїком, літературним критиком, публіцистом, перекладачем і фольклористом.

Довкола життя видатної письменниці завжди було багато міфів. Та й не безпідставно — тому сприяли складні стосунки з матір'ю, життєві перипетії, трагічне кохання і хвороби, які супроводжували тендітну Лесю Українку чи не все життя.

Леся Українка (справжнє ім'я Лариса Петрівна Косач-Квітка) народилася 25 лютого 1871 р. в м. Новограді-Волинському, тепер Житомирської області, в сім'ї повітового службовця-юриста Петра Антоновича Косача та відомої української письменниці, громадської діячки Олени Пчілки. Дядьком Лесі Українки був відомий український вчений, засновник українського соціалізму - професор Михайло Драгоманов. Серед іншого, він розробив концепції народності літератури, боровся з псевдонародністю, провінційністю і обмеженістю літератури. Драгоманов значно вплинув на становлення Лесі Українки як письменниці.

Дитячі роки поетеси минали на Поліссі. Взимку Косачі жили в Луцьку, а літом — у селі Колодяжне. В юнацькі роки Леся захворіла на туберкульоз, з яким вона боролася усе життя. Хвороба призвела до того, що дівчинка не ходила до школи, однак завдяки матері, а також М. Драгоманову Леся отримала глибоку і різнобічну освіту.

Серед близького оточення майбутньої поетеси були відомі культурні діячі: Михайло Старицький, Микола Лисенко, Іван Франко. У будинку Косачів часто збиралися письменники, художники й музиканти, влаштовувалися мистецькі вечори і домашні концерти.

Змалку Леся захоплювалася мистецтвом, мала неабиякий хист до

музики, гри на фортепіано. Якби не хвороба, можливо, вона стала геніальним композитором.

Уже в чотири роки Леся навчилася читати, у п'ять грати на роялі, у шість почала вчитися вишивати, у дев'ять років - Леся почала писати вірші (перший її вірш - «Надія»), а у тринадцять почала друкуватися. У 1884 р. у Львові в журналі “Зоря” було опубліковано два вірші (“Конвалія” і “Сафо”), під якими вперше з'явилось ім'я — Леся Українка.

У дев'ятнадцять років юна Леся написала для молодшої сестри підручник «Стародавня історія східних народів».

Леся Українка самостійно вивчила більше 10 мов, в тому числі латину і грецьку. Перекладала твори Гомера, Гюго, Байрона, Гейне, Шекспіра. Написала загалом понад 100 власних віршів і 20 драм. Випустила три збірки.

У 1879 році було заарештовано і вислано до Сибіру тітку Лесі Олену Косач, яка належала до київського гуртка «бунтарів», там же, в Карійській тюрмі, загинула мати її найближчої товаришки — Марія Ковалевська. Враження тих літ виявилися такими сильними й пам'ятними, що пізніше ожили у віршах «Віче», «Мати-невільниця», «Забуті слова», «Епілог».

На початку 1893 року у Львові виходить перша збірка поезій Лесі Українки — «На крилах пісень». Серед вміщених у збірці творів виділяється вірш «Contra spem spero», що сприймається як кредо молодой письменниці, декларація її незнищеного оптимізму. Та особливо гостро, як заклик і

гасло, прозвучали у тогочасній суспільній атмосфері «Досвітні огні».

Початок роботи Лесі Українки над прозовими жанрами пов'язаний з діяльністю гуртка київської літературної молоді «Плеяда». Тут готували видання для народу з історії, географії, перекладали твори російських та зарубіжних письменників; гуртківці писали і власні твори, які оцінювались на конкурсах. Так були написані і деякі оповідання Лесі Українки.

У 1894–1895 роках Леся Українка перебувала в Болгарії у Драгоманова. У Болгарії була написана переважна частина циклу політичної лірики «Невільничі пісні». Нове явище в її творчості — сатира, спрямована проти українського буржуазного націоналізму та клерикалізму.

З 1893 року вона перебуває під таємним наглядом, підтримує тісні зв'язки з особами, які були на засланні.

1899 року у Львові виходить друга збірка поезій — «Думи і мрії». Ця збірка засвідчила безсумнівний злет творчості молодої поетеси.

Пише статті для російського журналу “Жизнь”.

Після смерті її близького друга С. Мержинського, в одну з найстрашніших ночей у стані невимовної туги створила вона драматичну поему «Одержима» (1901 р.). Пережита особиста драма позначилась на загостренні хвороби легень, і Леся Українка їде на Буковину, далі — Гуцульщину рятувати підірване здоров'я.

Міцніють зв'язки Лесі Українки з соціал-демократичним рухом. З групою товаришів вона займається

розповсюдженням соціалістичної і марксистської літератури, перекладом праць теоретиків соціалізму, виданням цих творів за кордоном і транспортуванням у Росію.

Феномен таланту Лесі Українки полягав у тому, що вона одночасно плідно працювала в різних літературних жанрах.

За словами Івана Франка, тендітна й ніжна Леся Українка була «єдиним мужчиною в нашому письменстві». Хоча сама поетеса себе не вважала гідною й нігтя Франка, оточення вважало її за надзвичайно сильну духом жінку.

Поезія Лесі Українки носить переважно патріотичний характер. Це твори громадянського і політичного характеру. Навіть особистий біль, туга, тривога у її віршах переплітаються із проблемами всієї України. Щиро і зворушливо звучить її поетичне зізнання.

Особливе місце у творчій біографії Лесі Українки займає фольклор. Починаючи з дитячих вражень (поема в народному дусі «Русалка») і кінчаючи останньою казкою «Про велета», він органічно входить у поетичний світ письменниці.

Через хворобу Лесі Українці доводилось багато їздити по світу. Вона лікувалася в Криму і на Кавказі, у Німеччині і Швейцарії, в Італії та Єгипті. І хоча чужина завжди

викликала в неї тугу за рідним краєм, але й збагачувала новими враженнями, знанням життя інших народів, зміцнювала й поглиблювала інтернаціональні мотиви її творчості. Так, у циклі «Весна в Єгипті» (1910 р.), Леся Українка знайомить українського читача з цим краєм, його природою, людьми.

У 1904 році в Києві вийшло ще одне видання поетичних творів Лесі Українки (вибране) під заголовком «На крилах пісень».

1905 рік не був несподіваним для Лесі Українки. Драматичні поеми «Осіння казка» і «В катакомбах», датовані 1905 роком, були безпосереднім відгуком на революційні події.

Після поразки революції Леся Українка звертається до соціальної і політичної сатири, співробітничав в журналі «Шершень».

В останнє десятиліття у творчості Лесі Українки переважає драматургія. За порівняно короткий час було написано понад двадцять драматичних творів, які відкрили нову сторінку в історії театральної культури.

Визначним досягненням драматургії Лесі Українки є її «Камінний господар». Це одна з найцікавіших версій легенди про Дон Жуана, до образу якого зверталось багато великих художників. Звернення до образу Дон Жуана мало і конкретні причини.

Останні роки Леся Українка жила в Грузії та Єгипті. Невблаганно прогресувала хвороба. Перемагаючи тяжкі страждання, вона знаходила силу працювати. На Кавказі вона все частіше згадувала волинське дитинство, перед нею поставали картини задумливої поліської краси. Так виникла «Лісова пісня», яка була написана за кілька днів тяжкохворою поетесою.

Леся Українка померла 1 серпня 1913 року в грузинському містечку Сурамі. Тіло її перевезли до Києва і поховали на Байковому кладовищі.

Леся Українка належить до митців, які пережили свій час, її літературна спадщина стала однією з вершин художньої свідомості українського народу і разом з тим видатним явищем світової літератури. Ім'я поетеси овіяно всенародною любов'ю. Народ свято шанує пам'ять поетеси. Її іменем названі школи, вузи, театри, бібліотеки, вулиці, серед них - педінститут у Луцьку, театр у Києві, Луцьку, Сумарі, Канаді. Образ поетеси увічнений в живописі, графіці, поезії, прозі, драматургії.

Літературна спадщина Лесі Українки

Збірки:

- «На крилах пісень» (1893)
- «Думи і мрії» (1899)
- «Відгуки» (1902)

Інші твори:

- перший вірш «Надія» (1880)
- вірші «Конвалія» і «Сафо»
- поезія «Contra spem spero!» (1890)
- драма «Блакитна троянда» (1896)
- драматичну поему «Одержима» (1901)
- драматична поема «Кассандра» (1907)
- драма «Руфін і Прісцилла»
- драматична поема «Бояриня»
- поема «Оргія»
- драма «Камінний господар»
- драма «Лісова пісня»
- оповідання «Така її доля» і «Святий вечір»
- казки «Три перлини», «Чотири казки зеленого шуму», «Лелія», «Біда навчить», «Метелик»
- повісті «Жаль» і «Приязнь»
- передсмертна повість «Екбаль Ганем»

Публіцистика Лесі Українки:

- «Лист до товаришів» (1895 р.)
- «Безпардонний» патріотизм (1895 р.)
- «La voix d'une prisonnieri russi» (1896 р.)

- «Не так тії вороги, як добрії люди» (1897 р.)
- Додаток від впорядчика до українського перекладу книжечки «Хто з чого жиє» (1901 р.)

Фольклорні записи Лесі Українки:

- Купала на Волині (1893 р.)
- Опис поліської хати – Леся Українка в листі до І.Франка від 23.10.1893 р. обіцяла надіслати цю замітку . Вона загублена.
- Записи народних повір'їв з Колодяжного і Миропілля – Леся Українка в 1893 р. надіслала М. П. Драгоманову такі записи:
  1. *«Кажуть, що комарі – чортівські слуги і ту кров, що випивають, несуть чортові».*
  2. *«Земля, що є чоловіка під нігтями, то чортова земля».*
  3. *«Розплата з чортом душами родичів».*
- Записи в селі Колодяжне (1891 р.)
- Записи в селах Довгополе та Буркут (1901 р.)
- Дитячі гри, пісні й казки (1903 р.)
- Народні пісні до танцю (1904 р.)
- З репертуару кобзаря Гната Гончаренка (1908 р.)
- Записи народних пісень з голосу Лесі Українки
- Народні пісні, записані з голосу Лесі Українки Миколою Лисенком

- Народні пісні, записані з голосу Лесі Українки Климентом Квіткою

Цікаві факти про Лесю Українку:

1. Свій *псевдонім* Лариса Косач запозичила в дядька – Михайла Драгоманова. Він підписувався як «Українець». А оскільки Леся дуже любила свого дядька і захоплювалась ним, то вирішила в чомусь бути схожою на нього. Псевдонім «Українка» з'явився в 1884 році, коли дівчині було всього тринадцять. Можливо, він був обраний на основі дитячої наївності та палкої любові до дядька, проте в історію Лариса Косач увійшла саме як Українка. Що стосується імені, то Лесею її лагідно називали в сім'ї (ще малу Ларису називали Зеєю, а разом з братом Михайлом – Мишелосією).

2. *Леся Українка ввела в нашу мову такі слова як «напровесні» та «промінь».* І якщо перше ще можна зрозуміти як літературний неологізм, то друге – це ж уже навіть науковий термін! Дивно, адже зараз нам ці слова здаються цілком звичними. І в повсякденному мовленні ми однозначно віддамо перевагу слову «промінь» аніж його історичному попереднику «луч». А Олена Пчілка, мати Лесі, дала життя означенню, без якого просто не можна уявити нинішній мовний запас — слову «мистецтво». З її легкої

руки в нашій мові прижилися також «переможець», «палкий» та інші слова.

3. Деякі дослідники *першою любов'ю* майбутньої великої поетеси називають Максима Славинського. Коли вони познайомилися, Лесі було 15, Максиму – 18. Вони разом переводили Гейне. Друга романтична зустріч відбулася в 1892 році. В майбутньому Славинський стане одним із керівників Центральної Ради, послом Української Народної Республіки в Празі. Заарештований чекістами, він помре у в'язниці. А от *першою справжньою любов'ю Лесі Українки* називають її друга по нещастю – хворого на сухоти революціонера Сергія Мержинського. Вони познайомилися в Ялті в 1897 році, приїхавши на лікування. Йому було 27 років, їй – 26. Спочатку він їй не сподобався, але поступово проник в душу. Він називав письменницю «Леся-Ларочка». Помер чоловік у неї на руках у Мінську від туберкульозу легенів. Біля його смертного ложа Леся написала поему «Одержима».

4. *В останні роки життя очі Лесі Українки набули надзвичайного блакитного кольору.* Цікаво, що до того вони не мали настільки інтенсивного забарвлення. Цей факт дійсно дивував всіх довкола, адже очі поетеси були наче неземні. Про це згадує у своїх спогадах Лесина сестра Ісидора Косач-Борисова. Збереглась навіть фотографія – портрет Українки – зроблений саме в той період. Шкода,

правда, що світлина чорно-біла, і ми не можемо розгледіти барв погляду поетеси.

5. Климент Квітка зберіг записи, на яких можна **почути голос поетеси**. Вони дійшли до наших днів.

6. На сьогодні усі **живі нащадки Лесі Українки** живуть за межами України. Це Роберто Гааб (внучатий племінник, онук Лесиної сестри Оксани Косач-Шимановської), що живе у Швейцарії, та Ольга Лютон-Петрова зі США (внучата племінниця, онука Лесиної сестри Ізидори Косач-Борисової).

7. Під час Другої світової війни **садибу Косачів у Колодяжному** зруйнували. «Білий» і «сірий» будиночки Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки будували з нуля. Фактично у них ніколи не

бувала письменниця. Останній власник будинку, де колись жила родина Косачів, брат Лесі Микола продав його дідові Бориса Клімчука, губернатора Волині.

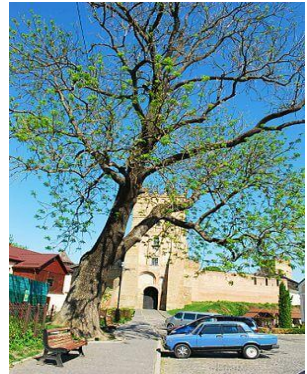
8. Як свідчить професор Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв Наталія Свириденко, на території України є три найбільші раритетні роялі: рояль Терещенків у Національному музеї історії України, рояль Рубінштейна в Одеському будинку вчених та **рояль Лесі Українки у Колодяжному**.

9. У Нечимному (урочище біля села Скулин у Ковельському районі) Леся Українка була лише три дні та дві ночі в 13-річному віці. Тут вона гостювала в дядька Лева Скулинського, що мав в урочищі літню хатину, якою користувався, аби випасати худобу. Дядько Лев знав дуже багато легенд і переповідав їх малій Лесі. Цього часу вистачило письменниці, аби набратися вражень і згодом відтворити їх у «Лісовій пісні». Місцеві жителі подекуди вважають, що у Скулинському лісі живуть привиди і вряди-годи лякають туристів, які осмілюються ночувати тут. Тож, можливо, **лісовики і мавки з «Лісової пісні» не такі уже й вигадані**.

10. У Луцьку біля В'їзної вежі замку Любарта є **дерево, яке іменують Лесиним ясенем**. Воно одне з найстаріших дерев міста. Вважається, що саме під ним мала Леся написала свого першого вірша.

11. Існує **астероїд, названий на честь поетеси**. Його повна назва – 2616 Леся (2616 Lesya). Це астероїд головного поясу, відкритий 28 серпня 1970 року.

12. **Пам'ятники Лесі Українки** споруджені не лише в Україні. Увічнена в граніті й мармурі вона в Торонто, Клівленді, Батумі, Саскатуні.

13. Деякі **твори Лесі Українки** були **екранізовані** :

1961 – «Лісова пісня» (фільм, 1961)

1976 – «Лісова пісня» (мультфільм)

1981 – «Лісова пісня. Мавка» (фільм)

1986 – «Спокуса Дон Жуана»

14. В Україні присуджується **літературна премія імені Лесі Українки** за літературно-мистецькі твори для дітей та юнацтва, які сприяють вихованню юного покоління в

дусі національної гідності, духовної єдності українського

суспільства та здобули широке громадське визнання. Нагороду, засновану 1971 року на честь святкування 100-річчя від дня народження Лесі Українки, вручають щороку 25 лютого в день народження письменниці. Статус урядової премія отримала 14 січня 2004 року і з того часу присуджується у чотирьох номінаціях.

15. «Укрпошта» спільно зі студією Animagrad 30 листопада 2020р. представили **поштовий випуск із героями мультфільму «Мавка. Лісова пісня»**, присвячений 150-річчю від дня народження Лесі

Українки. На поштових марках зображені головні герої анімаційного фільму «Мавка. Лісова пісня», що створюється за мотивами класичної драми-феєрії Лесі Українки. Це Мавка, її коханий Лукаш, а також Жабокиць Квусь – магічне лісове створіння.

Висловлювання відомих людей про творчість Лесі Українки

Леся Українка «силою свого генія... створила надзвичайно своєрідну поему, піднесла її на небувалу в історії світової літератури височінь» **(Б. Мельничук)**

«На свій вік це геніальна жінка... в кожному її слові я бачив розум та глибоке розуміння поезії, освіти та людського життя» **(М. Павлик)**

«Від часу Шевченкового «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте» Україна не чула такого сильного, гарячого та поетичного слова, як із уст сеї слабосилої хворої дівчини» **(І. Франко)**

Корисні посилання:

Енциклопедія життя і творчості Лесі Українки:

<http://www.l-ukrainka.name>

Цікаві факти про Лесю Українку:

<https://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-pro-lesyu-ukrayinku/>

Документальний фільм про життя видатної української поетеси Лесі Українки:

<https://www.youtube.com/watch?v=v6mrp1jrGqY>

Вірші та проза Лесі Українки, доступні для читання on-line та завантаження:

<https://mybook.ru/author/lesya-ukrayinka/>

<https://andronum.com/avtory/lesya-ukranka/>

<http://1576.ua/people/3732>

<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3431>

<https://knigogo.com.ua/knigi/davnya-kazka/>

Аудіокниги за творами Лесі Українки, доступні для завантаження:

<http://zno-literature.ucoz.com/>

<https://4read.org/664-anatol-kostenko-lesya-ukrayinka.html>

<http://lucaster.podfm.ru/podcast/2929/ukraudio/140/>

<http://umka.com/ukr/catalogue/classical-2/lesja-ukrajinka-dramatic-works-poems-mp3.html>

Екранізація п'єси “Камінний господар”:

<https://www.youtube.com/watch?v=hqVlva1IK34>

Фільм “Спокуса Дон Жуана” за мотивами драми Лесі Українки “Камінний господар”:

<http://filmix.net/dramy/87786-iskushenie-don-zhuana-1985.html>

Фільм “Лісова пісня”:

<https://www.youtube.com/watch?v=W2ttQkuegb8>

«Леся Українка»

Літературний квест для учнів 7-9 кл.

Учасники квесту діляться на дві команди, отримують мапу квестової зони з пунктами-зупинками. Обидві команди проходять ті ж самі пункти, але йдуть до них різними маршрутами (зустрічаються лише на старті та на фініші).

Порядок зупинок:

для Першої команди

1 «Барви Лесиного дитинства»

2 «Творчість Лесі Українки»

3 «Лісова пісня»;

для Другої команди

1 «Лісова пісня»

2 «Барви Лесиного дитинства»

3 «Творчість Лесі Українки»

Команди супроводжує координатор-бібліотекар.

На кожній зупинці команди зустрічає Герой (Русалка Польова, Лісовик, Мавка), який дає завдання. За правильну відповідь квестівці отримують бонусні картки

«вартістю» 1 або 5 балів (в залежності від складності завдання). Якщо команда не має відповіді, вона може скористатися підказкою. За користування підказкою з команди знімається 1 бал.

За бажанням команда може заробити більше балів, відповідаючи на додаткові запитання. На додаткове запитання відповідає один, обраний командою, гравець. За вірну відповідь команда отримує додаткові 3 бали, за невірну - штраф 2 бали.

До фінішу командам потрібно дістатися за одну годину. Після підрахунку балів проголошується команда-переможець, яка нагороджується призами.

Старт: Координатор зачитує правила квесту, пояснює організаційні моменти, урочисто оголошує старт квесту.

Координатор: Леся Українка – одна з найвідоміших українських письменників та поетес. Кожен українець знає її ім'я ще з шкільних років. Але чи справді вам щось відомо про неї, крім років життя та кількох віршів, які ви вивчали у школі? Давайте перевіримо! А допоможе нам у цьому гра-квест «Леся Українка».

Зупинка – „Барви Лесиного дитинства”

На зупинці учасників гри зустрічає Русалка Польова.

Русалка Польова:

Запитання 1-го рівня (1 бал):

1. Яким було справжнє ім'я Лесі Українки?
(Лариса Петрівна Косач)
2. Край, у якому народилася Леся Українка.
(Волинь)
3. Скільки братів і сестер було у Лесі Українки?
(Брати(2): Михайло і Микола; сестри(3): Ізидора, Ольга та Оксана)
4. У скільки років Леся навчилася читати?
(У чотири роки)
5. Що завадило Лесі ходити до школи?
(Недуга)
6. У скільки років Леся почала писати вірші?
(У дев'ять років)
7. Де навчалася Леся Українка?
(Вдома)
8. На якому музичному інструменті добре грала Леся Українка?
(Фортепіано)
9. Назва релігійного свята, на якому в дитинстві побувала Леся.
(Водохрещя)
10. Літературний псевдонім матері Лесі Українки?
(Олена Пчілка)

11. Ким був батько Лесі Українки?

(Юрист, громадський діяч)

12. Прізвище знаменитого дядька Лесі?

(Драгоманов)

Запитання 2-го рівня (5 балів):

1. Про кого йде мова і ким ця людина була для Лесі Українки:

Видатний вчений-математик, фізик-метеоролог, письменник і перекладач. Як письменник писав під псевдонімом Михайло Обачний. Про цю людину Леся Українка говорила: «В моєму серці його струни...»

(Михайло Петрович Косач, старший брат Лесі Українки)

(Підказка: Енциклопедія життя і творчості Лесі Українки [Електронний ресурс] / Микола Жарких. – URL: <http://www.l-ukrainka.name/>)

2. Скільки мов знала Леся Українка? Які саме?

(Більше 10 мов; французьку, німецьку, англійську мову, російську, болгарську, польську, добре знала грецьку, латинську, італійську, грузинську, давньогрецьку, почала вивчати єгипетську та іспанську.)

(Підказка: Енциклопедія життя і творчості Лесі Українки [Електронний ресурс] / Микола Жарких. – URL: <http://www.l-ukrainka.name/>)

Додаткове запитання (відповідає один гравець) (3 бали):

1. Як лагідно називали малу Ларису в сім'ї?

(Відповідь: Лесею, Зеєю, а разом з братом Михайлом – Мишелосією)

Завдання від координатора: Назва наступної зупинки захована у цій кімнаті. Для пошуку схованки відгадайте загадку:

*Вона захистить в дощовий день,
А в сонячний подарує тінь.*

(Парасолька; папірець з написом наступної зупинки треба шукати в парасольці)

Наступна зупинка: Для Першої команди – „Творчість Лесі Українки”, для Другої команди – „Творчість Лесі Українки”.

Зупинка – „Творчість Лесі Українки”

На зупинці учасників квесту зустрічає Лісовик.

Лісовик:

Запитання 1-го рівня (1 бал):

1. Хто допоміг Лесі обрати псевдонім?
(Мати. За іншими даними – дядько, він підписував свої роботи Українець.)
2. Яку назву мав перший вірш Лесі Українки?
(«Надія»,1880р.)
3. У якому віці і який підручник Леся написала для своїх молодших сестер? (19 років, «Стародавня історія східних народів»)

4. Який твір є вершиною драматичної майстерності Лесі Українки? («Лісова пісня»)

5. У назвах яких творів Лесі Українки є слово «казка»? («Давня казка», «Осіння казка», «Казка про Велета»)

Назвіть літературного героя і твір. Про кого йде мова?

1. «Людський хлопець, дядька Лева небіж. Осиротів він з матір'ю-вдовою, то дядько Лев прийняв обох до себе...» (Лукаш, «Лісова пісня»)

2. «Люди бачать, що я вже лагоджусь у Божу путь, то де ж таки мені міняти вбори» (мати, «Бояриня»)

3. «Все розпатлана така. Нема, щоб зачесатись чепурненько – усе, як відьма, ходить. Нечепурно.» (Мавка, «Лісова пісня»)

4. «Люблю старого. Таж якби не він, давно б уже не стало сього дуба, що стільки бачив наших рад і танців, і лісових великих таємниць. Вже німці мріяли його, навколо втрюх постававши, обсягли руками – і ледве що стікло. Давали гроші, талярі биті, людям дуже милі, та він закликався на життя, що дуба він повік не дасть рубати» (дядько Лев, «Лісова пісня»)

5. «Убрався в те боярське фантя? От як стояв зо мною під вінцем у кармазиновім жупані, мамо, ото був...» (Степан, «Бояриня»)

6. «Уже ж мене пошарпано, всі квітоньки загарбано, всі квітоньки-зірниченьки геть вирвано з пшениченьки! Мак мій жаром червонів, а тепер він почорнів, наче кривця пролилася, в борозенці запеклася...» (Русалка Польова, «Лісова пісня»)
7. «Вдовиця-моторненька. Вона лукава, як видра. Жінка хижа, наче рись. Нехлюя, некукібниця.» (Килина, «Лісова пісня»)

Запитання 2-го рівня (5 балів):

1. Цю поему Леся Українка написала вночі в Мінську біля вмираючого Сергія Мержинського всього за декілька годин. («Одержима»)

(**Підказка:** Енциклопедія життя і творчості Лесі Українки [Електронний ресурс] / Микола Жарких. – URL: <http://www.l-ukrainka.name/>)

2. Назвіть художній засіб, вжитий у назві твору «Contra spem spero!» («Без надії сподіваюся»)? (Антитеза)

(**Підказка:** Енциклопедія життя і творчості Лесі Українки [Електронний ресурс] / Микола Жарких. – URL: <http://www.l-ukrainka.name/>)

Додаткове запитання (відповідає один гравець) (3 бали):

1. Які нові на той час слова Леся Українка ввела в нашу мову?

(Відповідь: Леся Українка ввела в українську мову такі слова як «напровесні» та «промінь»)

Завдання від координатора: Назва наступної зупинки захована у цій кімнаті. Для пошуку схованки відгадайте загадку:

*З глини робився, на кружалі вертівся,
На вогні пікся, на базарі бував,
Людей годував, як упав, то пропав.*

(Глиняний горщик; папірець з написом наступної зупинки треба шукати в глиняному горщику)

Наступна зупинка : Для Першої команди – „Лісова пісня”.

Зупинка – „Лісова пісня”

На зупинці учасників гри зустрічає Мавка.

Мавка:

Запитання 1-го рівня (1 бал):

Гра «Вірю - не вірю»:

1. «Лісова пісня» - драматична поема? (Ні, драма-феєрія)
2. Лукашів батько ворожо ставився до Мавки? (Ні, доброзичливо)
3. Мавка зве сетрицею Вербу? (Ні, березу)
4. У творі першим героєм з'являється Той, що греблі рве? (Так)
5. У творі другим героєм з'являється Водяник? (Ні, русалка)

6. Лукаш Мавці перший зізнався в коханні? (Ні)
7. Лукаш сказав, що Мавка страшна? (Так)
8. Пора року в II дії – пізнє літо? (Так)
9. У «Лісовій пісні» оспівано красу Буковини? (Ні, Волині)
10. Метелиця гірська – мати Того, що греблі рве? (Так)
11. Мавку збудила весна? (Ні, гра Лукашевої сопілки)
12. Мавка називала Лісовика Дідусем? (Так)

Запитання 2-го рівня (5 балів) :

1. До якого стилю належить «Лісова пісня» Лесі Українки?
(Неоромантичний твір)

(Підказка: Енциклопедія життя і творчості Лесі Українки
[Електронний ресурс] / Микола Жарких. –

URL: <http://www.l-ukrainka.name/>)

2. Назвіть не менше десяти міфічних персонажів «Лісової пісні». (Мавка, Перелесник, Той, що в скалі сидить, Той, що греблі рве, Водяник, Гудз, Русалка Польова, Русалка, Потерчата, Куць, Злидні, Доля, Пропасниця, Лісовик, Марище)

Підказка: Енциклопедія життя і творчості Лесі Українки
[Електронний ресурс] / Микола Жарких. –

URL: <http://www.l-ukrainka.name/>

Книга: Леся Українка «Лісова пісня»

Додаткове запитання (відповідає один гравець) (3 бали):

1. Кому з героїв твору належать слова? (*Щоб отримати три бали, гравцю потрібно відповісти на усі три запитання*)

А) Я не терплю солом'яного духу!

(Відповідь: Русалка)

Б) ...Усякі скарби з лісу йдуть...

(Відповідь: Дядько Лев)

В) І що нам з того лісу за добро?

(Відповідь: Килина)

Завдання від координатора: Назва наступної зупинки захована у цій кімнаті. Для пошуку схованки відгадайте загадку:

*Поле біле, неоране,
Засій на нім зерно чорне.
Хто вміє, той посіє,
А хто знає – відгадає.*

(Книга; папірець з написом наступної зупинки треба шукати в книзі)

Наступна зупинка: для Другої команди – „Барви Лесиного дитинства”.

Твого слова співочого сила: Леся Українка

*(Методичні рекомендації до 150-річчя
від дня народження Лесі Українки)*

Комп'ютерну верстку, набір та оформлення
підготувала: О. Дорохова
Редактори: Г. Вечерська, Н. Шеша
Відповідальна за випуск: Т. Клюй

КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»
14032, м. Чернігів, вул. Рокошсовського, 22-А

Тел. 95-19-45, 95-18-62
<http://ostrovskogo.com.ua>
[mail:ostrovskogo@online.ua](mailto:ostrovskogo@online.ua)